

Dary nedary aneb

Nedávno se mě jistá mladá dáma zeptala, jaká je šance, že bude muset vrátit dar, který jí poskytl její přítel. V prvním okamžiku mě napadlo, jak je příjemné, že se konečně někdo zeptal na něco, co je jednoduché. Předstíraje přemýšlení, což je stav nám všem právníkům nikoliv cizí, při němž my muži svráštíme obočí, ať už to znamená cokoliv, jsem jí chtěl po chvilce imponovat notoricky známou pravdou, že „co se jednou dá, to se nikdy nevydá“. Na tomto místě jen uvádím, že přemýšlení je samozřejmě vlastní nejen nám mužům, ale i ženám, nicméně ty nevráští čelo, aby se jim nevytvořily nebo neprohloubily vrásky, popřípadě nepopraskal make-up. Díky pravidlu „dvakrát měř, jednou řež“ jsem se však udržel a před vyřčením odpovědi se rozhodl si ověřit, zda se nepletu. Zalistoval jsem proto hbitě v občanském zákoníku a ke svému překvapení zjistil, že existuje možnost se domáhat vrácení daru ze strany dárce, pokud se k němu nebo členům jeho rodiny obdarovaný choval tak, že tím hrubě porušoval dobré mravy. Při výkladu příslušného ustanovení jsem tedy musel nejdříve konstatovat, že bych se býval spletl, a to dost značně. Dále jsem sebe-kriticky uznal, že dětské říkánky nemusí vždy věrně odrážet úmysly zákonodárce, a proto se budu mít napříště více na pozoru. Takto „právně“ namotivován jsem se zahloubal nad příslušným ustanovením občanského zákoníku a došel k závěru, že pokud se někdo chová tak, že porušuje dobré mravy, nestačí, když se tak zachová, což chápu jako jednorázový akt, ale dotyčný tak musí činit vícekrát, anebo dlouhodoběji. Tyto, nebojím se napsat, takřka geniální závěry jsem vyvodil z pouhého textu zákona, aniž bych opisoval z důvodových zpráv, komentářů, judikatury apod.! Snažím se tím jen demonstrovat, že někdy lze při vyvinutí abnormálního, ne-li paranormálního úsilí přemýšlet vlastní hlavou, tím spíše, není-li po ruce někdo, do čeho všechny ty tisíce stran skutečně přečetl.

Rád bych uváděl čtenáře do dalšího vytržení nad hloubkou výkladových úvah, které vlastně tvoří právo, a zde se nebojím prospěšnost této činnosti přirovnat k rozhodování anglosaských soudců, u nichž odůvodnění rozsudků bývají často zdrojem rozkoše na rozdíl od výtvorů tuzemských, kde se rozsudky skládají ze sumarizace podání stran a důvody, proč soudci rozhodli tak, jak rozhodli, se většinou krčí v několika bezobsažných a nelogických frázích, jimiž je čtenář doslova omráčen, takže se leckdy probere až po uplynutí lhůty pro odvolání.

Vraťme se však k darování podle občanského zákoníku. Už vidím, jak si bystřejší z Vás mnou ruce nad tím, že jsem citoval ustanovení předchozího občanského zákoníku, a ti nejdravější již oslovují mé klienty s nabídkou na zastupování za stejných honorářových podmínek minus 20% (věřte nevěřte, skutečně se občas děje), nicméně ještě jsem neskončil. Náhodou vím, že existuje i nový občanský zákoník a ten upravuje možnost odvolání daru. Tím starším předpisem jsem chtěl jen naznačit, do jak dávné minulosti jsem ochoten pro dobro věci jít.

Nově lze dar odvolat pro nouzi nebo nevděk. Uvedu několik příkladů, které snad tazatelku a čtenáře rovněž uspokojí.

Tazatelka-obdarovaná dostane třeba nové auto od svého přítele, který je šťastně zamilovaný a nešťastně ženatý. Jak známo, neštěstí nechodí po horách (dnes by se řeklo netrekuje), ale po lidech, takže k jednomu neštěstí přidáme ještě dvě čili do třetice všeho zlého. Přítel-dárce má ještě malé děti a nemůže se rozvést, protože ani moc nechce. A tento již tak dost osudem zdecimovaný jedinec vybere veškeré úspory a koupí své milované auto. To už jsem psal, já vím, ale chci mít jistotu, že jste nezapomněli. A co se stane? Přítel náhle přijde o práci (to je už čtvrté neštěstí),

co se jednou dá...???

z podpory už mu nic nezbylo, protože koupil tazatelce zimní gumy a letní pobyt v Karibiku, a najednou slyší od manželky, že není za co nakupovat a děti stále častěji pláčejí hladu. Mimochodem jak se pozná, když někdo pláče hladu? To je dobrá otázka. Většinou tak, že mezi jednotlivými srdcervoucími vzlyky je slyšet kručení v břiše. Tím si nedělám legraci z hladovějících, opravdu ne! Jen jsem chtěl dokreslit, v jakém stavu se ocitly nebohé děti i manželka. A zde konečně přichází zákon – skoro jak ve westernových filmech! Kolty zde nevisí proklatě nízko, zde visí Damoklův meč nad obdarovanou, že bude muset auto vrátit, o gumách ani nemluvě, nikoliv však zájezd, z něhož se již dávno vrátila i s přítelem. Kdyby auto již neměla, musí zaplatit jeho obvyklou cenu, ovšem s omezením v částce, která chybí dárce k výživě jeho dětí, ledaže by se rozhodla děti živit sama. Což by se asi manželce dárce moc nelíbilo. Záchranou pro tazatelku může být jen stav nouze obdobný nouzi jejího přítele či jeho dětí, event. manželky.

Nevděk je opak vděku. Nevděk světem vládne, jak známo, ale toto není citace zákona.

Jestliže tazatelka ublíží dárce čili svému stále stejnému příteli úmyslně nebo z hrubé nedbalosti tak, že zjevně porušila dobré mravy, může přítel od darovací smlouvy pro její nevděk odstoupit. Podle okolností je nevděkem i porušení dobrých mravů vůči osobě dárce blízké. V těchto případech se tak nemusí přítel či jeho rodina ocitnout v nouzi, naopak, mohou se topit v blahobytu (nejkrásnější případ utonutí, který znám).

Ale POZOR! Co se stane, jestliže se tazatelka rozhodne vztah s přítelem ukončit? Má se pak chvět obavami, že přijde výzva k vrácení zasloužených pozorností? Že bude muset studovat jízdní plánky MHD, trávit dovolenou doma, připravena o další dosud nezminěné hmotné důkazy nehynoucí lásky

jejího přítele a dárce? Bude rozchod iniciovaný z její strany chápán jako zjevné porušení dobrých mravů? Či nebude s poukazem na to, že tím naopak dobré mravy nastaví? (Nemravnice jedna, řekla by manželka dárce.) A co když tazatelka jen falešně předstírala nefalšovaný obdiv k dárce a poté, co už dostala vše, co si přála, ho opustí?

A ještě lepší příklad. Obdarovaná má přítele a ten není ženatý. Nechá se obdarovávat ovšem stejně a pak náhle vztah ukončí. Den poté, co dostala desetimetrovou jachtu a byt na Floridě. Samozřejmě přeháním, vztah by byl ukončen třeba až za měsíc. Co potom? Soudy nám zřejmě dají v budoucnu nějaké vodítko, jenže co když se tazatelka potřebuje dárce zbavit rychle?

V úvahu samozřejmě přichází nepřeherné množství jiných situací a příkladů než výše popsané, inspirované skutečným dotazem, který jsem obdržel. Feministky mne mohou napadnout, proč jsem nezvolil případ opačný, kdy obdarovaným je muž a dárkyní žena. Na to mohu jen podotknout, že se sci-fi nemám příliš zkušeností.

A tím pro dnešek končím, ostatně není nutné odpovědět na každou otázku, že? ●

JUDr. Josef Vejmelka,
advokát
Vejmelka & Wunsch s. r. o.

 VEJMELKA & WUNSCH
ADVOKÁTI ATTORNEYS AT LAW RECHTSANWÄLTE